

Procedura weryfikacji Odbiorców egzemplarzy wykazanych w danych dla Wskaźnika Adresowa Wysyłka Imienna

I Etap: Weryfikacja wstępna Odbiorców

1. Wstępnej weryfikacji bazy Odbiorców podlegają egzemplarze wykazane w danych dla Wskaźnika Adresowa Wysyłka Imienna.
2. Wstępna weryfikacja bazy obejmuje losowo wybrane dwa Miesiące Deklarowane i składa się z dwóch procedur:
  - a) Weryfikacji bazy pod kątem dublowania się rekordów lub ich części (jak systematyczne powtarzanie się tych samych nazw ulic i numerów domów odbiorców w różnych miastach).
  - b) Weryfikacji prawidłowości adresów zawartych w bazie.
3. Wstępna weryfikacja bazy pod kątem dublowania się rekordów lub ich części powinna objąć, co najmniej 200 rekordów. W przypadku, gdy baza zawiera mniej niż 200 rekordów, weryfikacja powinna objąć całą bazę.
4. Wstępna weryfikacja poprawności adresów powinna objąć próbę losową, co najmniej 60 adresów oraz wszystkie adresy, których prawidłowość wzbudziła wątpliwości na etapie weryfikacji bazy pod kątem dublowania się rekordów.
5. W przypadku ujętych w bazie Odbiorców – osób prywatnych, otrzymujących pismo na adres domowy, weryfikację poprawności adresów można ograniczyć do sprawdzenia ich istnienia.
6. Sprawozdanie z weryfikacji wstępnej powinno obejmować:
  - i. Informacje o adresach zbadanych pod kątem dublowania się:
    - ❖ Liczbę adresów skontrolowanych.
    - ❖ Liczbę adresów zakwestionowanych ze względu na powtórzenie identycznego wpisu.
    - ❖ Liczbę adresów zakwestionowanych ze względu na podobieństwo dwóch wpisów wraz z informacją o wynikach weryfikacji poprawności tych adresów.
    - ❖ Okoliczności, w jakich występowały adresy zakwestionowane (czy dotyczyły jednej, czy wielu miejscowości, czy występowały pojedynczo, czy seriami, itp.).
  - ii. Informacje o Odbiorcach skontrolowanych ze względu na poprawność adresu:
    - ❖ Liczbę skontrolowanych adresów.
    - ❖ Liczbę adresów, co do których nie udało się potwierdzić obecności pod podanych adresem podanego Odbiorcy – wśród adresów wybranych losowo oraz wśród adresów zakwestionowanych przy weryfikacji dublowania się rekordów.
    - ❖ Liczbę adresów, których istnienie nie zostało potwierdzone.
  - iii. Wszelkie inne informacje i uwagi, które Audytor uzna za ważne dla oceny wyników weryfikacji, a także za przydatne dla oceny i ewentualnej przyszłej modyfikacji procedur kontrolnych.
7. Audytor, oprócz weryfikacji na próbie losowej, może skontrolować tymi samymi metodami także inne rekordy bazy, które wydadzą mu się wątpliwe. W Sprawozdaniu z weryfikacji Odbiorców (która stanowi załącznik do Protokołu Kontroli), Audytor powinien jednak oddzielić informacje o wynikach weryfikacji adresów wyłonionych zgodnie z procedurami opisanymi w tym dokumencie od wyników weryfikacji przypadków wyłonionych z własnej inicjatywy.
8. Weryfikacja dokładna (II etap) następuje:

- a) pod kątem dublowania się adresów w bazie, jeśli w wyniku weryfikacji wstępnej wykrytych zostanie co najmniej 5% adresów bardzo podobnych (czyli na przykład przy próbie 200 rekordów występuje 5 par podobnych adresów), których prawidłowość nie zostanie potwierdzona w weryfikacji poprawności adresów,
- b) pod kątem poprawności adresów powinna być przeprowadzona, jeśli w weryfikacji wstępnej zakwestionowanych zostanie więcej niż 5% adresów.

II etap: Weryfikacja dokładna po negatywnym wyniku weryfikacji wstępnej

9. Weryfikacja dokładna (rozszerzona) obejmuje te procedury kontrolne, w których stwierdzono wynik przekraczający progi procentowe wskazane w punkcie 8. I etapu.
10. Rozszerzona weryfikacja pod kątem dublowania się adresów w bazie powinna objąć co najmniej 300 dodatkowych adresów. Adresy zakwestionowane powinny być sprawdzone co do poprawności, chyba, że już skontrolowano i uznano za niepoprawną liczbę adresów odpowiadającą 10% liczby adresów kontrolowanych.
11. Rozszerzona weryfikacja poprawności adresów powinna być przeprowadzona, jeśli w wyniku weryfikacji wstępnej zakwestionowanych zostanie więcej niż 5% adresów i powinna objąć co najmniej 140 dodatkowych rekordów bazy.
12. Co do sposobu doboru próby losowej (a także poddania weryfikacji dodatkowych przypadków) oraz informacji, które powinny zostać zawarte w Sprawozdaniu z weryfikacji Odbiorców, stosować się należy do zasad podanych dla weryfikacji wstępnej.
13. W porozumieniu z Zarządem PBC Audytor może poszerzyć zakres poszczególnych czynności kontrolnych, bądź też nie przeprowadzać dalszych czynności w sytuacji, gdy dotychczasowe dostarczają wyników wystarczających do uznania bazy za niewiarygodną.
14. W przypadku, gdy mimo rozszerzonej, dokładnej weryfikacji wyniki nie mieszczą się w przyjętych normach bazę uznaje się za niewiarygodną.

Opis procedur kontrolnych

15. Wszystkie procedury kontrolne powinny obejmować losową próbę adresów z bazy, dobraną w sposób opisany w tym dokumencie oraz załącznikach.
16. Weryfikacja pod kątem powtarzania się rekordów lub ich części ma służyć wykryciu lub wykluczeniu obecności następujących nieprawidłowości
  - a) Powtarzanie się w bazie identycznych wpisów (ten sam Odbiorca występujący pod tym samym adresem)
  - b) Obecność w bazie wpisów bardzo do siebie podobnych, ale nieidentycznych (np. Odbiorcy pod takimi samymi adresami, ale w różnych miastach)
  - c) Szczegółowy opis procedury kontrolnej zawiera Załącznik 1 – „Procedura weryfikacji dublowania się rekordów bazy”
17. Weryfikacja prawidłowości adresów w bazie powinna obejmować sprawdzenie:
  - a) Czy pod podanym adresem rzeczywiście dostępny jest Odbiorca ujęty w bazie danych, bądź też, że był tam dostępny w okresie, którego dotyczy weryfikacja.
  - b) W przypadku negatywnego wyniku czynności opisanych w pkt 17 a) – czy podany adres istnieje (np. czy w danej miejscowości jest ulica o podanej nazwie, czy podany kod pocztowy odpowiada adresowi)
  - c) Weryfikacja, o której mowa w pkt 17 b) winna obejmować:
    - Wszystkie adresy, których prawidłowość uznano za niepewną w wyniku weryfikacji powtarzania się rekordów lub ich części (pkt 16)
    - Prostą próbę losową adresów pobranych z całej bazy

- d) Sposób doboru próby podany jest w Załączniku 2 – Dobór próby do weryfikacji adresów
- e) Szczegóły procedury kontrolnej zawiera Załącznik 3 – Procedura weryfikacji poprawności adresów

Załącznik 1 – Procedura weryfikacji dublowania się rekordów bazy

Dublowanie się rekordów w bazie może polegać na powtórzeniu wpisu dokładnie identycznego – w takim przypadku możliwe jest proste wykrycie takiego przypadku za pomocą samego Excela. Jeśli jednak wpisy będą się minimalnie nawet różniły (np. dodaniem jednej spacji w adresie), proste metody komputerowe zawiodą. Z tego względu poszukiwanie błędnych wpisów musi polegać na uważnym przejrzeniu bazy danych (a ściślej, jej kontrolowanych fragmentów). To, do czego należy w tym przypadku użyć komputera, to takie uporządkowanie rekordów, aby wpisy nieprawidłowe (zdublowane w części lub całości) znalazły się bądź w kolejnych, bądź w dość bliskich sobie wierszach.

1. Porządkujemy w Excelu (menu: Dane => Sortuj) bazę danych ze względu na adres (ulicę); uwaga: nie sortujemy ze względu na miejscowość!
2. Wydajemy polecenie „podgląd wydruku” (menu Plik => Podgląd wydruku), formatujemy wydruk tak, by na każdy wiersz mieścił się na szerokość na jednej stronie (może wymagać przestawienia układu strony na „poziomy”) i sprawdzamy, ile stron liczyłby pełny wydruk bazy. Dzieląc liczbę rekordów w całej bazie wyznaczamy średnią liczbę rekordów na stronie (z reguły wynoszącą ok. 50-60 przy „pionowym” ustawieniu strony i 30-40 przy „poziomym”). Ustalamy, ile stron wydruku powinniśmy skontrolować (np. przy średniej liczbie pozycji na stronie 40 i liczbie pozycji do skontrolowania co najmniej 200, należy skontrolować adresy wydrukowane na co najmniej 5 stronach).
3. Wybór stron do wydruku. Numery stron do wydrukowania losujemy za pomocą Excela i formuły „=ZAOKR.W.GÓRĘ(LOS()*n;1)”, gdzie pod n wpisujemy liczbę stron pełnego wydruku bazy; formułę tę wpisujemy w tyle komórek, ile stron powinniśmy wylosować.
4. Po wydrukowaniu odpowiednich strony przeglądamy wydruk sprawdzając, czy w sąsiednich (bezpośrednio bądź pośrednio) wierszach nie znajdują się identyczne wpisy. Jeśli wpisy nie różnią się także nazwą miejscowości, mamy do czynienia z „dublowaniem się” tego samego adresu; jeśli wpisy dotyczą dwóch różnych miejscowości, ale odbiorcy mają te same inne dane adresowe (ulica, numer domu) – mamy do czynienia z dublowaniem fragmentu adresu.

Dublowanie się fragmentu adresu nie świadczy jeszcze o fikcyjności jednego z wpisów (ostatecznie nazwy ulic w różnych miejscowościach mogą się powtarzać; przykładowo – na ok. 7200 gimnazjów w Polsce, ponad 550 ulokowanych jest na ulicy Szkolnej), stąd też wykryte przypadki powinny być sprawdzone ze względu na poprawność adresu.

Załącznik 2 – Dobór próby do weryfikacji adresów

Dla maksymalnej wiarygodności i efektywności Audytu, rekordy do weryfikacji powinny być dobierane losowo według ściśle określonej procedury, zaś ich próba powinna mieć charakter prostej próby losowej. Osiągnąć to można w sposób następujący

1. Do komórki w wierszu arkusza w pierwszej wolnej kolumnie w bazie wpisujemy nagłówek „liczba losowa”, zaś do komórki w drugim wierszu wpisujemy formułę „=LOS( )”
2. Formułę tą „przeciągamy” w dół, by była wpisana we wszystkich wierszach arkusza zawierających adresy.
3. Zaznaczamy kolumnę, kopiujemy (ctrl-c) oraz wklejamy w to samo miejsce metodą „wklej specjalnie” (menu: Edycja=>Wklej specjalnie) z zaznaczeniem opcji „wartości”.
4. Sortujemy bazę ze względu na wpisane w ten sposób liczby losowe
5. Do weryfikacji poprawności adresów wybieramy odpowiednią liczbę wierszy (rekordów), które po uporządkowaniu bazy znalazły się na jej początku

Załącznik 3 – Procedura weryfikacji poprawności adresów

1. Czy pod danym adresem znajduje się podana firma?

Wyszukujemy firmy w bazach:

- Teleadreson (www.teleadreson.pl)
- Polskie Książki Telefoniczne (www.pkt.pl)
- Panorama Firm (<http://panoramafirm.pl/>)
- Szukamy w Internecie w Googlach po nazwie firmy lub innych jej danych

Jeśli w jakimkolwiek źródle znajdziemy potwierdzenie prawidłowości danych firmy, adres uznajemy za zweryfikowany pozytywnie.

2. Czy adres istnieje?

- Istnienie ulicy w danej miejscowości możemy potwierdzić w bazie TERYT prowadzonej przez GUS (www.stat.gov.pl, z menu strony głównej wybieramy „rejstry”=>”TERYT”)
- Czy przy danej ulicy w danej miejscowości istnieje dany adres: możemy spróbować wykorzystać serwis „Lokalizator” (<http://lokalizator.mapa.info.pl/>)

3. Czy kod pocztowy zgadza się z adresem?

- Poza standardową, drukowaną książką kodów możemy wykorzystać odpowiednie serwisy internetowe (np. na stronie Poczty <http://www.poczta-polska.pl/kody.php> albo we wspomnianym wyżej serwisie www.teleadreson.pl). Choć w przypadku niektórych firm kod pocztowy może nie być związany z adresem (firma ma własny numer kodu), to dotyczyć to będzie tylko firm największych, których istnienie dałoby się potwierdzić w dowolnej bazie adresowej).